

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1577. Soc. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

biennio jacuit in lecto perpeffus multa, & velut in flamma lustrali excoctus, ut purus Coelum ingrederetur. Phthisis consumpsit 9. Septembris Antonium Gonfalvium complexu tenentem Christi cruce suffixi simulacrum. Ejusdem mensis 29. Antonius Rebellus obiit. Peractis exercitiis S. P. Ignatii excurrit docendo fidei mysteria per diversa oppida. Redditus Collegio statim morbo preffus, & ritè paratus iter iniiit aeternum.

18. Quantum Societatis honori Cardinalis Henricus prospexerit, inde liquet. Hispali puniti ab Inquisitoribus aliquot pessimi sacerdotes. Eos de Societate nostra fuisse vulgavit monachus quispiam, rumorèmq; suis confirmabat concionibus in Estremadura. Cùm noster Didacus de S. Cruce veniens in eam regionem, comperisset monachi amentiam; adversus illam sacro de suggesto declamavit. Irritatus ille per Boeticam excurrit Societatem infamando. Inde transiens in Lusitaniam, libellos famosos tradidit Henrico & Inquisitoribus plenos calumniis adversus inelytum heroem Ludovicum Granatensem, & Societatem nostram. Non expectato responso, Hispaniam repetivit. Indignam rem noluit impunitam Cardinalis: dat litteras ad Philippum Regem, Nuncium, & inquisitorem Generalem; cognitione de calumniis inffituta, animadverterent, ut res poscebat. Vocatus à Nuncio monachus, convictusque respondit se promptum ad canendam palinodiam. Tum ad sui Ordinis Hispalense monasterium mittitur, punitus pro merito. Etsi Cardinalis optabat, ut foret supplicium tam publicum, quàm fuerat calumnia; satis visum, quòd nonnulli de Societate obirent eandem regionem, ubi virus sparserat, abolerentque sparsos ab eo falsos rumores.

Cardinalis liberat Societatem calumniis.

19. In Angrensi Collegio gubernando Petrus Gomius successerat Pro-Res Angrensis Collegii. Rector Valconcellio. Timuere cives, ne veniente novo Rectore, vocaretur Gomius in Lusitaniam: idcirco dederunt litteras ad Regem, ac Societatis universae Moderatorem, ne Gomio privarentur. Multa cumulabant in viri laudem, quamvis magna, omnia re minora. Mense Julio jam erat Rector ejus Collegii Stephanus Diasius. Sacra lipsana navibus Lusitanis advecta summo apparatu & solemnitate in templo nostro recipiuntur.

Annus 1577. Soc. 38.

1. Ad Brasiliam cum Gregorio Serrano, qui ex ea Provincia Romam accesserat Procurator, septendecim profecti, partim Lusitani, partim aliarum gentium. Brasiliam tenuere pervigilio Natalis Domini. Ad Indiam solvit Melchior Diasius: inde venerat anno superiore jussu Ludovici Ataydii Pro Regis acturus de negotiis ad rem communem pertinentibus. Secum duxit Christophorum Castrium Eborae Convictorum Rectorem. Tum Brasiliae, tum Indicae naves Tagum egressae 10. Octobris. Interrogatus Praepositus Generalis de suffragiis morientium in navigatione Indica; respondit tum in Lusitania, tum in India faciendae, tanquam si in utraque Provincia obissent. Quod tamen postea immutatum, ut infra dicitur.

Profecti ad Brasiliam, & Indiam.

Suffragia pro morientibus in navigatione Indica.

2. Quæsitis elemosynis à Patribus Domus Professae liberati carcere tertentum, & amplius, per creditores addicti vinculis. Plurimum id operis adjutum bonâ summâ, quam ante mortem fuerat largita Maria infans filia Regis Emanuelis ex Regina Eleonora. Ut erat amantissima nostrae Societatis, dum passa diuturnum morbum, nostros semper sibi assistentes habuit. Idipsum nos rogavit Cardinalis Eborâ veniens ad consolandum sororem. Defuncta est 10. Octobris Ulyssipone. Jacet ad aram primariam templi Virginis à Luce, quod sumptibus suis ædificaverat; quamvis post mortem fuit annos aliquot in coenobio de Matre Dei prope Tagum. Reliquit in testamento aliquot pia legata pro nostro Eboresni, & Convictorum Collegiis; quæ tamen soluta non sunt: forsitan quod

Res Domus Professae.

Moritur Maria soror Cardinalis.

quòd in urgentioribus esset consumpta omnis pecunia. Eboræ in templo nostro solemniter illi parentatum à nostris, & alterà die ab Academicis.

Moritur P. Petrus Gomisius,

3. In Domo Professæ mortalitatem explevit Petrus Gomisius Coadjutor spiritualis, operarius indefessus. Seu die, seu nocte vocarent ad audiendas confessiones, non parcebat sibi. Si totà nocte vigilasset apud agentes animam, manè accurrebat ad confessionum sellam, perstabatque, quoad omnium circumstantium confessiones exciperet. Quæ sanæ mentis egerat, id pietatis phreneticus menteolvebat; socios compellabat præsentés, ut animas eluerent, dabat plurima salutis monita.

Scholæ Ulyssiponenfis.

4. In Collegio Ulyssiponenfi erant novem Latinitatis Gymnasia, ac duo moralis scientiæ. Scholastici quingenti supra mille. Aulæ pro tanta multitudine angustæ. Omnia circa studium, & ad Societatis, & ad urbis vota procedebant.

Res Conimbricæ,

5. Mortis, & fame Conimbricam prementibus, nostrorum charitati locus fuit. Et Collegium ingressi morbi quaternos nobis abstulerunt. Sex & quinquaginta exière in diversâ pia loca peregrinatum, octò ad sacras missiones peragendas. Conimbricæ, & Eboræ cœperunt hoc anno trones in triclinio separato cibos capere. Quæ consuetudo permansit annos aliquot, donec rursus est visum commodius, eodem uti cum reliquis triclinio.

Res Eboræ.

6. In Eborensi Collegio censebantur socii 140. eorum 24. tirones. Par hic fames & morbi, par charitas nostrorum impensâ. Sex de nostris mors rapuit. Contra avaritiam divitum annonam occultantium, unde fames oriebatur, declamatum, labore non casto; nam frumento undique collecto miseri habuère subsidium. Aliqui Patres eam copiam coacervârunt, ut succerit, dum dominaretur fames, septuaginta egenæ plebis familiis alendis. Undecim diversâ oppida Quadragesimæ diebus per nostros illic morantes sunt exulta. Tredecim eodem tempore de Collegio prodibant singulis diebus Dominicis in vicinis urbi paræciis concionaturi. Paulò pauciores in adventu Domini,

Ludovicus Alvarus primò Eboræ,

7. Dominicâ die ante ascensionem Domini primam concionem habuit in nostro Eborensi templo Ludovicus Alvarus, de quo sæpè dictum, quantus id temporis esset in sacro suggesto. Populus viri famâ motus à media nocte concurrat; quod & observavit deinceps. Præter alias conciones obivit in templo nostro pertinentes ad tempus Domini adventus. Gemitus, & lacrymæ, morum correctio, frequentia sacramentorum erant elogium concionatoris. Multa de hoc præclarissimo Ecclesiaste in ejus vita exarantur.

Initium Collegii Purificationis Eboræ.

8. Mense Junio Cardinalis magnâ solemnitate jecit Eboræ primum lapidem Collegii Virginis à Purificatione. Sic dici voluit, quòd prope hoc festum primam lucem aspexerit. Illustre est seminarium Theologorum sæcularium, subiectum administrationi nostræ. Edificio gaudet planè regio, capaci Theologorum quinquaginta. Quamvis postea redacti sint ad quinque supra viginti, quòd crevissent rerum pretia, nec sufficerent reditus tot alendis. Idcirco Pontificis facultate subinde minutus numerus, reditu quondam in duos, nunc in unum alendum dato. Præcellentes viri in eo Collegio ad nostra usque tempora sunt educati.

Portuense Collegium.

9. Portuense Collegium, quòd scholis careret, referèbat potiùs speciem Domus Professæ. Commodius hoc anno habitari cœptum: nam paratis domibus, & modico templo ex cæmento & luto, facta Eucharistiæ translatio festo S. Laurentii Martyris, cui templum & Collegium sunt dicata. Grassante contagio non longè ab urbe sacerdos unus cum Coadjutore se consecravit incendio miseris depalcenti. Strenuè adjuta corpora, & animæ. Extincto malo, redière domum incolumes. Ejusmodi referunt Angrenses.

Secundus Rector Maderensis.

10. In Maderensi Collegio nuncupavit solemnem professionem Petrus Rodericius Eborensis. Primus erat, qui illam ibi emisit. Paulò post traditæ ipsi ab Emmanuele Sequera Collegii claves. Petrus Rodericius ille est, qui post guber-

gubernatam Provinciam Brasiliam mortuus Pernambuci non sine virtutis opinione, Emmanuel Sequeira magnum sui apud Madeirenses reliquit desiderium, vir potens in dicendo.

11. Lethale vulnus illic acceperat civis quidam: ad ejus confessionem excipiendam vocatus è Collegio sacerdos percontatur: velitne confiteri, & percussori condonare? Cui ille: confiteri volo, non alterum. Igitur vis, inquit, mitti præcepit ad Inferos? Potius id volo, respondet. Cùm nullis rationibus posset ab obstinata mente dimoveri, novum consilium inquit sacerdos: vocat, quotquot domi sint, coram ipsis voce in severitatem composita, Estote mihi testes, ait, quòd hic homo nolit injuriam condonare, adeoque in peccato suo mori, ut in sterquilino sepeliatur. Ad id verbum horruit, & exclamavit, injuriam se remittere, nolle tanto inuri dedecore. Sic facti pœnitens mundavit animam.

Conversio
obstinati.

12. Multa ex Angrensi Collegio per insulam instituta missiones. Nec se fervor eà insulâ constringi passus ad alias trajecit. Nam Petrus Gomijs discurrit per insulas S. Georgii, & Picum. Petrus Freirius apud Fayalenses admirabilem collegit proventum. Etenim ob magnas discordias eò Capitulum Angrense, sed vacante, Canonicum misit compositurum dissidia: renuit inire iter sine homine de Societate. Patrocinio B. Virginis non est navis illisa rupibus ad eum finem, quem vocant *Babiam diabolicam*; quòd ibi multa maris fraus, & infidiarum navibus.

Missiones
per insulas.

13. Septembri mense idem Freirius cum Andrea Gonsalvio sacerdote & Balthasare Almeida navigavit ad insulam Michaëlsensem. E Porto ad Eucharistiam salutandam iere, mox ad nosocomium. Gonsalvius præter conciones, & alia ministeria explicabat sacerdotibus materiam de pœnitentia. Misericordiæ domui interruptæ denuò adjiciuntur manus, multis elemosynis contributis. Cætera animarum emolumenta fuere maxima. Inde apud omnes ortum desiderium fundandi Collegium. Unus obtulit amplas ædes, & prædium æstimata duobus cruciatorum nullibus. Etiam per dies nonnullos excoluerunt oppidum Villam-francam. Post egregiam impensam operam, Angram reversi.

14. Joannes Sylva de Canto vir æquè nobilis, atque pius, Præfectus Urbis Angrensis, hujus anni Decembri mense sanctissimè obivit. Ex quo socios cognoverat, tanquam suos amavit. Petro Gomijs ultus confessario, multum ejus consiliis profecit. Supremum ægotans non sinebat abesse nostros. Morti vicinus sociis omnibus complexu valedixit. Cùm justa ei peragerentur, unus de nostris funebrem ei dixit orationem. De ipsius in nos beneficiis memoravi supra, cum de primordiis Collegii nostri egissem.

Moritur Jo-
annes Sylva
de Canto Be-
nefactor.

15. Sub anni finem Provinciæ Visitator creatus Michaël Sousa, quod munus anno unico cum laude gessit.

Visitator.

Annus 1578. Soc. 39.

I.
FUnestior Lusitanæ Nationi vix illuxit annus, quem atris semper, dum mundus fuerit, signabit calculus, infausta Regis Sebastiani expeditione abundè notatus, quæ non solum nomen Lusitanum, sed nostram etiam Societatem percussit infelicitas. Ubi primùm ceperat Sebastianus moderari rempublicam, ut erat avidissimus gloriæ, non nisi grandia menteolvebat. Ufferant animam Caroli V. avi sui res inclytæ. Vix potuit ab eo Cardinalis obtinere, ne classe ingenti ad Orientis Indiam navigaret prolaturus Imperium Lusitanum, & gloriam sui nominis.

Sebastiani
Regis infausta
expeditio.

2. Meditanti Mauritaniam bello subigere, fors obtulit occasionem, quam ipse putabat cœlitus immisissam, Molejus Abdemeleus vir ingentium spirituum, qui Turcarum auxiliis exiit imperio Marrocensi, & omnibus suis fortunis Molecium Mahumethum filium sororis suæ, ad quem pertinebat regnum. Mahumethus

Antonius Franco.

P

thus